

Οι Χριστιανοί Αντβεντιστές της Εβδόμης Ημέρας Πιστεύουν . . .

Το Κυριακό Δείπνο είναι συμμετοχή στα σύμβολα του σώματος και του αίματος του Χριστού, σαν έκφραση πίστης σε Αυτόν, τον Κύριο και Σωτήρα μας. Στην εμπειρία αυτή της Κοινωνίας ο Χριστός είναι παρών για να συναντήσει και να ενδυναμώσει το λαό Του. Καθώς συμμετέχουμε, με χαρά διακηρύτουμε το θάνατο του Κυρίου μέχρι που θα ξαναέρθει. Η ετοιμασία για το Δείπνο εμπεριέχει αυτοεξέταση, μετάνοια και εξομολόγηση. Ο Διδάσκαλος θέσπισε το νίψιμο των ποδών, που σημαίνει ανανέωση καθαρισμού, έκφραση προθυμίας για αλληλοεξυπηρέτηση με χριστόμορφη ταπεινοφροσύνη και ένωση των καρδιών μας με αγάπη. Η τελετή της Κοινωνίας είναι ανοικτή σε όλους τους πιστεύοντες Χριστιανούς.-

Βασικές Διδαχές, 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

Η ΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Με σκονισμένα πόδια έφθασαν στο υπερώο για το Πάσχα. Κάποιος είχε προμηθεύσει ένα δοχείο με νερό, μια λεκάνη και μια πετσέτα για το συνηθισμένο νίψιμο των ποδιών, αλλά κανένας δεν ήταν διατεθειμένος να αναλάβει αυτό το καθήκον του υπηρέτη.

Γνωρίζοντας τον επικείμενο θάνατό Του, ο Χριστός είπε θλιμμένα: «Πολύ επεθύμησα να φάγω το πάσχα τούτο με σας προτού να πάθω. Διότι σας λέγω ότι δεν θέλω φάγει πλέον εξ αυτού εωσού εκπληρωθή εν τη βασιλεία του Θεού.» (Λουκά κβ΄15,16).

Η ζήλια που οι μαθητές έτρεφαν ο ένας προς τον άλλον, γέμιζε θλίψη την καρδιά του Ιησού. Έβλεπε ότι φιλονικούσαν ακόμη ποιος θα θεωρείτο ο μεγαλύτερος στη βασιλεία Του. (Λουκά κβ΄24, Ματθ. ιη΄1, κ΄21). Οι ελιγμοί τους για μια θέση, η περηφάνια και η αυτοεκτίμηση ήταν που εμπόδιζαν τους μαθητές να ταπεινωθούν, να αντικαταστήσουν τον υπηρέτη και να πλύνουν τα πόδια των άλλων. Θα μάθαιναν ποτέ ότι στη βασιλεία του Θεού το αληθινό μεγαλείο αποκαλύπτεται στην ταπεινή και στοργική υπηρεσία;

Κατά την ώρα του δείπνου (Ιωάν. ιγ΄2,4)¹, ο Ιησούς σηκώθηκε αμέσως, πήρε την πετσέτα του υπηρέτη, έρριξε νερό στη λεκάνη, γονάτισε και άρχισε να πλένει τα πόδια των μαθητών. Ο Κύριος ως υπηρέτης! Κατανοώντας τη σιωπηλή επιτίμηση, οι μαθητές αισθάνθηκαν ντροπή. Όταν ολοκλήρωσε το έργο Του και γύρισε στη θέση Του, είπε: «Εάν λοιπόν εγώ, ο Κύριος και ο διδάσκαλος σας έניψα τους πόδας σας, και σεις χρεωστείτε να νίπτητε τους πόδας αλλήλων. Διότι παράδειγμα έδωκα εις εσάς διά να κάμνητε και

15. Η Θεία Κοινωνία

σεις καθώς εγώ έκαμον εις εσάς. Αληθώς, αληθώς σας λέγω, δεν είναι δούλος ανώτερος του Κυρίου αυτού, ουδέ απόστολος ανώτερος του πέμπαντος αυτόν. Εάν εξεύρητε ταύτα, μακάριοι είσθε εάν κάμνητε αυτά.» (Ιωάν. ιγ' 14-17).

Ο Ιησούς τότε θέσπισε στη θέση του Πασχα, την τελετή η οποία θα θύμιζε τη μεγάλη θυσία Του: τη θεία κοινωνία. Αφού πήρε τον άζυμο άρτο, «ευχαριστήσας έκοψε και είπε, Λάβετε, φάγετε, τούτο είναι το σώμα μου το υπέρ υμών κλώμενον, τούτο κάμνετε εις την ανάμνησίν μου.» Μετά πήρε «το ποτήριον της ευλογίας» «και ευχαριστήσας έδωκεν εις αυτούς λέγων, Πίετε εξ αυτού πάντες. Διότι τούτο είναι το αίμα μου το της καινής διαθήκης, το υπέρ πολλών εκχυνόμενον εις άφεςιν αμαρτιών.» «Τούτο κάμνετε οσάκις πίνετε εις την ανάμνησίν μου. Διότι οσάκις αν τρώγητε τον άρτον τούτον, και πίνητε το ποτήριον τούτο, τον θάνατον του Κυρίου καταγγέλλετε μέχρι της ελεύσεως αυτού.» (Ματθ. κς' 26-28, Α' Κορ. ια' 24-26, ι' 16).

Οι τελετές του νιψίματος των ποδιών και του Κυριακού Δείπνου αποτελούν τη Θεία Κοινωνία. Έτσι, ο Χριστός θέσπισε αυτές τις δύο τελετές για να μας βοηθήσει να εισέλθουμε σε επικοινωνία με Αυτόν.

Η Τελετή του Νιψίματος των Ποδών

Η συνήθεια απαιτούσε στην εορτή του Πάσχα οι οικογένειες των Ιουδαίων να απομακρύνουν τη μαγιά (σύμβολο αμαρτίας) από τα σπίτια τους πριν από την πρώτη ημέρα της Εβδομάδας των Αζύμων (Έξ. ιβ' 15, 19, 20). Έτσι και οι πιστοί πρέπει να ομολογήσουν όλες τις αμαρτίες τους και να μετανοήσουν, όπου συμπεριλαμβάνονται η περηφάνια, η ανταγωνιστικότητα, η ζήλια, τα μνησικάκα αισθήματα, η ιδιοτέλεια, πριν να έχουν το κατάλληλο πνεύμα για την πιο στενή επικοινωνία με το Χριστό.

Για το σκοπό αυτό ο Χριστός καθιέρωσε την τελετή του νιψίματος των ποδών. Όχι μόνο έδωσε το παράδειγμα, αλλά δήλωσε ότι και εκείνοι έπρεπε να κάνουν το ίδιο, και υποσχέθηκε την ευλογία Του: «Εάν εξεύρητε ταύτα, μακάριοι

15. Η θεία κοινωνία

είσθε εάν κάμνητε αυτά.» (Ιωάν. ιγ´17). Αυτή η τελετή επειδή προηγείται του Κυριακού Δείπνου, εκπληρώνει την εντολή να ελέγξουν όλοι τον εαυτό τους, για να μη συμμετέχουν στο δείπνο «αναξίως». (Α΄Κορ. ια´27-29).

Η Σημασία της Τελετής. Αυτή η τελετή αποκαλύπτει κάτι και για την αποστολή του Χριστού και για την πείρα των συμμετεχόντων.

1. Αναμνηστικό της συγκατάβασης του Χριστού. Η τελετή του νιψίματος των ποδιών θυμίζει την ταπεινοφροσύνη του Χριστού με την ενσάρκωσή Του και τη ζωή υπηρεσίας.² Αν και η θέση Του ήταν δίπλα στον Πατέρα, περιβλημένος με ουράνια δόξα, «εαυτόν εκένωσε, λαβών δούλου μορφήν, γενόμενος όμοιος με τους ανθρώπους». (Φιλιπ. β´7).

Ήταν ταπεινωτικό για τον Υιό του Θεού να δοθεί με τόση ανιδιοτέλεια, με τόση αγάπη, και όμως να απορριφθεί από την πλειονότητα εκείνων τους οποίους ήρθε να σώσει. Στη διάρκεια της επίγειας ζωής του Χριστού ο Σατανάς ήταν αποφασισμένος να Τον θέτει σε δυσμένεια σε κάθε βήμα. Οποία ταπείνωση έπρεπε να υποστεί Αυτός - ο Αθώος - για να σταυρωθεί ως εγκληματίας!

Ο Χριστός έζησε μια ζωή ανιδιοτελούς υπηρεσίας. «Δεν ήλθε διά να υπηρετηθή, αλλά διά να υπηρετήση.» (Ματθ. κ´28). Με την πράξη του νιψίματος των ποδιών έδειξε ότι θα έκανε οποιαδήποτε υπηρεσία, όσο ταπεινή και να ήταν, για να σώσει ανθρώπους. Έτσι, τύπωσε τη ζωή υπηρεσίας και ταπεινότητάς Του στη διάνοια των οπαδών Του.

Καθιστώντας αυτή την τελετή μια ιεροτελεστία, ο Χριστός είχε την πρόθεση να οδηγήσει τους πιστούς σε κατάσταση τρυφερότητας και αγάπης, που θα τους παρακινούσε να υπηρετήσουν τους άλλους. Αυτή η τελετή ενθαρρύνει εκείνους που σκέπτονται τη σημασία της να εξυπηρετήσουν τους άλλους με ταπεινοφροσύνη και ευαισθησία. Ακολουθώντας το Χριστό στο νίψιμο των ποδιών, ομολογούμε το πνεύμα Του, «διά της αγάπης δουλεύετε αλλήλους». (Γαλ. ε´13).

15. Η θεία κοινωνία

Αν και η συμμετοχή στην τελετή αυτή είναι ταπείνωση, όμως δεν είναι υποβίβαση. Ποιος δε θα αισθανόταν προνομιούχος να γονατίσει μπροστά στο Χριστό και να πλύνει τα ίδια τα πόδια Του που καρφώθηκαν στο σταυρό; Ο Ιησούς είπε: «Καθ'όσον εκάμετε εις ένα τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εις εμέ εκάμετε.» (Μαθ. κε'40).

2. Ένας τύπος ανώτερου καθαρισμού. Το νίψιμο των ποδιών κάνει περισσότερο από το να καθαρίζει τα πόδια. Αντιπροσωπεύει ανώτερο καθαρισμό - τον καθαρισμό της καρδιάς. Όταν ο Πέτρος ζήτησε από τον Ιησού να τον πλύνει ολόκληρο, ο Ιησούς είπε: «Ο λελουμένος δεν έχει χρειάν ειμή τους πόδας να νιφθή, αλλά είναι όλος καθαρός.» (Ιωάν. ιγ'10).

Εκείνος που κάνει το λουτρό του, είναι καθαρός. Όμως, τα πόδια με πέδιλα γρήγορα σκονίζονται και χρειάζονται πάλι πλύσιμο. Το ίδιο και με τους μαθητές. Οι αμαρτίες τους είχαν πλυθεί με το βάπτισμα, αλλά ο πειρασμός τούς οδήγησε να υποθάλλουν στην καρδιά τους περηφάνια, ζήλια και κακία. Δεν ήταν έτοιμοι να έχουν στενή σχέση με τον Κύριό τους, ούτε να δεχθούν τη νέα διαθήκη που ετοιμαζόταν να κάνει μαζί τους. Με το νίψιμο των ποδιών ο Χριστός επιθυμούσε να τους ετοιμάσει να λάβουν μέρος στο Κυριακό Δείπνο. Εκτός από τον Ιούδα τον προδότη, οι καρδιές τους είχαν καθαρισθεί με τη χάρη του Χριστού από εγωισμό και περηφάνια, και ήταν ενωμένοι στην αγάπη ο ένας για τον άλλον. Με την ανιδιοτελή πράξη του Χριστού ταπεινώθηκαν και έγιναν επιδεκτικοί στη μάθηση.

Όπως οι μαθητές, και εμείς όταν δεχθήκαμε το Χριστό και βαπτισθήκαμε, καθαρισθήκαμε με το αίμα Του. Αλλά καθώς βαδίζουμε στη χριστιανική ζωή, πέφτουμε. Τα πόδια μας σκονίζονται. Πρέπει να έρθουμε πάλι στο Χριστό και να αφήσουμε την εξαγνίζουσα χάρη Του να αφαιρέσει το μίσημα. Οπωσδήποτε δε μας χρειάζεται να βαπτισθούμε πάλι, επειδή «ο λελουμένος δεν έχει χρειάν ειμή τους πόδας να νιφθή.» (Ιωάν. ιγ'10).³ Το νίψιμο των ποδιών ως εντολή μας θυμίζει την ανάγκη μας για τακτικό καθαρισμό και ότι εξαρ-

τόμαστε τελείως από το αίμα του Χριστού. Το νίψιμο των ποδιών το ίδιο δεν μπορεί να καθарίσει από την αμαρτία. Μόνο ο Χριστός μπορεί να μας εξαγνίσει.

3. Μια συναδελφότητα της συγχώρησης. Η ατμόσφαιρα συγχώρησης μεταξύ των συμμετεχόντων δείχνει ότι είναι αποτελεσματική αυτή η τελετή που συμβολίζει τον καθαρισμό. Μόνο όταν συγχωρούμε, μπορούμε να έχουμε την εμπειρία της θείας συγχώρησης. «Εάν συγχωρήσητε εις τους ανθρώπους τα πταίσματα αυτών, θέλει συγχωρήσει και εις εσάς ο Πατήρ σας ο ουράνιος. Εάν όμως δε συγχωρήσητε εις τους ανθρώπους τα πταίσματα αυτών, ουδέ ο Πατήρ σας θέλει συγχωρήσει τα πταίσματά σας.» (Ματθ. ζ´14,15).

Ο Ιησούς είπε, «και σεις χρεωστείτε να νίπτητε τους πόδας αλλήλων». (Ιωάν. ιγ´14). Χρειαζόμαστε και να είμαστε πρόθυμοι να πλύνουμε τα πόδια κάποιου άλλου, και να θέλουμε κάποιος άλλος να πλύνει τα δικά μας. Στην τελευταία περίπτωση παραδεχόμαστε την ανάγκη μας για πνευματική βοήθεια.

Όταν η τελετή τελειώνει, η πίστη μας μάς βεβαιώνει ότι είμαστε καθαροί επειδή οι αμαρτίες μας αποπλύθηκαν. Από ποιον; Από το Χριστό. Αλλά είναι οι αδελφοί μας στην πίστη που εφαρμόσαν σε μας τα σύμβολα της διακονίας του Χριστού, και έτσι αυτή η τελετή γίνεται μια συναδελφότητα συγχώρησης.⁴

4. Μια συναδελφότητα με το Χριστό και τους πιστούς. Αυτή η τελετή του νιψίματος των ποδιών δείχνει την αγάπη του Χριστού προς τους οπαδούς Του «μέχρι τέλους». (Ιωάν. ιγ´1). Όταν ο Πέτρος αρνήθηκε στο Χριστό να του πλύνει τα πόδια, Εκείνος είπε: «Εάν δεν σε νίψω, δεν έχεις μέρος μετ'εμού.» (εδ.8). Αν δεν υπάρχει καθαρισμός, τότε ούτε επικοινωνία μπορεί να υπάρξει. Όσοι επιθυμούν να συνεχίσουν την επικοινωνία τους με το Χριστό, θα συμμετέχουν στην ιεροτελεστία αυτή.

Το ίδιο βράδυ ο Χριστός τους είπε: «Εντολήν καινήν σας δίδω, να αγαπάτε αλλήλους. Καθώς εγώ σας ηγάπησα, και σεις να αγαπάτε αλλήλους.» (εδ. 34). Το μήνυμα της ιερο-

15. Η θεία κοινωνία

τελεστίας είναι σαφές: «Διά της αγάπης δουλεύετε αλλήλους.» (Γαλ. ε΄13). Το να έχουμε αυτό το είδος της αγάπης σημαίνει ότι θα παραχωρήσουμε τη μεγαλύτερη θέση στους πλησίον μας, εκτιμώντας αυτούς ότι υπερέχουν από μας. (Φιλιπ. β΄3). Έχουμε την εντολή να αγαπούμε αυτούς που διαφέρουν από μας. Αυτό μας βοηθάει να μη τρέφουμε αισθήματα ανωτερότητας ή μεροληψίας. Ο τρόπος ζωής μας θα αντικατοπτρίζει την αγάπη μας προς τους ομόπιστους. Γονατίζοντας μπροστά τους, πλένοντας τα πόδια τους, έχουμε τη χαρά ότι θα ζήσουμε μαζί στην αιωνιότητα. Όσοι ακολουθούν το παράδειγμα του Χριστού στην τελετή αυτή, κατά κάποιον τρόπο έχουν την εμπειρία τι σημαίνει να αγαπούν όπως ο Χριστός αγάπησε. Και μια τέτοια αγάπη μπορεί να είναι μια ισχυρή μαρτυρία.

Ένας βουδιστής μοναχός κάποτε ζήτησε από έναν ιεραπόστολο να του δείξει μια σκηνή που θα αντιπροσώπευε τη Χριστιανοσύνη. Καλλιτέχνες έπρεπε να διακοσμήσουν μια αίθουσα στο χώρο του μοναστηριού με τοιχογραφίες και ανάγλυφα που περιέγραφαν τις κυριότερες θρησκείες του κόσμου. Έπειτα από κάποιες σκέψεις, ο ιεραπόστολος άρχισε να διαβάζει το κεφ. Ιωάν. ιγ΄. Στην αφήγηση αυτού του περιστατικού ο ιεραπόστολος είπε: «Ο μοναχός δεν είπε τίποτε καθώς διάβαζα. Αλλά αισθανόμουν μια περιέργη, γεμάτη δέος ηρεμία και δύναμη καθώς το κείμενο περιέγραφε την πράξη του Ιησού να πλένει τα πόδια των μαθητών.» Για την κουλτούρα τους το να συζητάει κανείς δημόσια ό,τι έχει σχέση με τα πόδια, ήταν αντίθετο προς τους καλούς τρόπους.

«Όταν τελείωσα την ανάγνωση, ακολούθησε μια στιγμή σιγής. Με κοίταξε με δυσπιστία και είπε: Θέλετε να πείτε ότι ο Θεμελιωτής της θρησκείας σας έπλυνε τα πόδια των μαθητών Του;»

«Ναι, του απάντησα. Το συνηθισμένα γαλήνιο πρόσωπο, με ξυρισμένα τα φρύδια και το κεφάλι, συνοφρυώθηκε από κλονισμό και κατάπληξη. Έμεινε άφωνος όπως και εγώ. Ξεροκατάπτε αρκετές φορές, και οι δύο μας αιχμαλωτι-

15. Η Θεία Κοινωνία

σθήκαμε από το δράμα της σκηνής. Καθώς τον έβλεπα, το δύσπιστο βλέμμα του προσώπου του άλλαξε σε ένα σεβάσμιο δέος. Ο Ιησούς, ο Ιδρυτής του Χριστιανισμού, άγγισε και έπλυνε τα σκονισμένα πόδια των ψαράδων! Έπειτα από λίγες στιγμές βρήκε την αυτοκυριαρχία του και στάθηκε στα πόδια του. «Βλέπω τώρα την ουσία του Χριστιανισμού».»⁵

Η Τέλεση της Θείας Κοινωνίας

Μεταξύ των Διαμαρτυρομένων το πιο συνηθισμένο όνομα για την τελετή της Κοινωνίας είναι το «Κυριακόν Δείπνον» (Α΄Κορ. ια΄20). Άλλα ονόματα είναι «Τράπεζα του Κυρίου» (Α΄Κορ. ι΄21), «κλάσις του άρτου» (Πράξ. κ΄7, β΄42)⁶ και «Θεία Ευχαριστία» - μια αναφορά στη μορφή ευχαριστίας και ευλογίας της τελετής. (Ματθ. κς΄26,27, Α΄Κορ. ι΄16, ια΄24).

Το Δείπνο του Κυρίου είναι μια χαρούμενη στιγμή, όχι καιρός θλίψης. Το νίψιμο των ποδών που προηγείται, δίνει την ευκαιρία της αυτοεξέτασης, της εξομολόγησης των αμαρτιών, της συμφιλίωσης και της συγχώρησης. Έχοντας λάβει τη βεβαιότητα του καθαρισμού με το αίμα του Σωτήρα, οι πιστοί είναι έτοιμοι να εισέλθουν σε μια ειδική επικοινωνία με τον Κύριό τους. Πλησιάζουν στην Τράπεζά Του με χαρά και στέκονται μπροστά στο σωτήριο φως, όχι στη σκιά του σταυρού, έτοιμοι να εορτάσουν τη λυτρώνουσα νίκη του Χριστού.

Η Έννοια του Δείπνου του Κυρίου. Το Δείπνο του Κυρίου αντικαθιστά την εορτή του Πάσχα της Παλαιάς Διαθήκης. Το Πάσχα βρήκε την εκπλήρωσή του όταν ο Χριστός, ο Πασχαλινός Αμνός, έδωσε τη ζωή Του. Πριν το θάνατό Του ο Χριστός ο ίδιος θέσπισε την αντικατάσταση, τη μεγάλη εορτή του πνευματικού Ισραήλ της καινής διαθήκης. Έτσι, οι ρίζες των περισσότερων συμβολισμών του Κυριακού Δείπνου εκτείνονται μέχρι την εορτή του Πάσχα.

1. Ένα αναμνηστικό της απελευθέρωσης από την αμαρτία. Όπως η εορτή του Πάσχα αποτελούσε αναμνη-

15. Η θεία κοινωνία

στικό της απελευθέρωσης του Ισραήλ από τη σκλαβιά στην Αίγυπτο, το Κυριακό Δείπνο αποτελεί ανάμνηση απελευθέρωσης από την πνευματική Αίγυπτο, τα δεσμά της αμαρτίας. Το αίμα του πασχαλινού αμνού ραντισμένο στο ανώφλιο και στους παραστάτες της θύρας προστάτευσε τους κατοίκους από το θάνατο. Τρώγοντας τη σάρκα του αμνού είχαν τη δύναμη να διαφύγουν από την Αίγυπτο. (Εξ. ιβ'3-8). Έτσι και η θυσία του Χριστού φέρνει ελευθερία από την αμαρτία. Οι πιστοί σώζονται συμμετέχοντας στο σώμα και στο αίμα Του. (Ιωάν. ζ'54). Το Κυριακό Δείπνο διακηρύττει ότι ο θάνατος του Χριστού στο σταυρό μας εξασφαλίζει τη σωτηρία και τη συγχώρηση, και μας εγγυάται την αιώνια ζωή.

Ο Ιησούς είπε: «Τούτο κάμνεται εις την ανάμνησίν μου.» Αυτή η εντολή δίνει έμφαση στη διάσταση της θυσίας του Χριστού. «Τούτο είναι το σώμα μου το υπέρ υμών κλώμενον» είπε ο Ιησούς. (Α'Κορ. ια'24, Ησ. νγ'4-12). Στο σταυρό ο Αθώος αντικατέστησε τον ένοχο, ο Δίκαιος τον άδικο. Αυτή η μεγαλόψυχη πράξη ικανοποίησε τις απαιτήσεις του νόμου για το θάνατο του παραβάτη, δίνοντας συγχώρηση, ειρήνη και βεβαιότητα αιώνιας ζωής στους μετανοούντες αμαρτωλούς. Ο σταυρός αφαιρεί την καταδίκη μας και μας εξασφαλίζει το ένδυμα της δικαιοσύνης του Χριστού και τη δύναμη να υπερνικήσουμε το κακό.

α. Ο άρτος και το γέννημα της αμπέλου. Ο Ιησούς χρησιμοποίησε πολλές απεικονίσεις για να διδάξει διάφορες αλήθειες που αφορούσαν Αυτόν. Είπε: «Εγώ είμαι η θύρα» (Ιωάν. ι'7), «Εγώ είμαι η οδός» (Ιωάν. ιδ'6), «Εγώ είμαι η άμπελος η αληθινή» (Ιωάν. ιε'1), «Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής» (Ιωάν. ζ'35). Δεν μπορούμε να εκλάβουμε αυτές τις εκφράσεις κατά γράμμα, διότι ο Χριστός δεν είναι παρών σε κάθε θύρα, οδό ή άμπελο. Αντίθετα, απεικονίζει βαθύτερες αλήθειες.

Όταν, κατά τρόπο θαυματουργό, ο Χριστός έθρεψε 5.000 ανθρώπους, αποκάλυψε τη βαθύτερη σημασία του σώματος και του αίματός Του. Όσο για τον αληθινό άρτο, διαβάζουμε: «Δεν έδωκεν εις εσάς τον άρτον εκ του ουρα-

15. Η θεία κοινωνία

νού ο Μωυσής, αλλ'ο Πατήρ μου σας δίδει τον άρτον εκ του ουρανού τον αληθινόν. Διότι ο άρτος του Θεού είναι ο καταβαίνων εκ του ουρανού και δίδων ζωήν εις τον κόσμον. Είπον λοιπόν προς αυτόν, Κύριε, πάντοτε δος εις ημάς τον άρτον τούτον. Και είπε προς αυτούς ο Ιησούς, Εγώ είμαι ο άρτος της ζωής. Όστις έρχεται προς εμέ δεν θέλει πεινάσει, και όστις πιστεύει εις εμέ, δεν θέλει διψήσει πώποτε.» (Ιωάν. ζ'32-35). Πρόσφερε το σώμα και το αίμα Του για να ικανοποιήσει την πείνα και τη δίψα των μεγαλυτέρων αναγκών και επιθυμιών μας. (Ιωάν. ζ'50-54).

Ο άρτος του Πάσχα που έφαγε ο Ιησούς, ήταν άζυμος και ο καρπός της αμπέλου χωρίς οινόπνευμα.⁷ Η ζύμη (μαγιά), που κάνει το ψωμί να φουσκώνει, θεωρείται σύμβολο αμαρτίας. (Α΄Κορ. ε'7,8), ως εκ τούτου ακατάλληλο να αντιπροσωπεύσει τον «άμωμο και άσπιλο» Αμνό. (Α΄Πέτρ. α'19).⁸ Μόνο ο άζυμος άρτος μπορούσε να συμβολίσει το αναμάρτητο σώμα του Χριστού. Το ίδιο, και το γέννημα της αμπέλου χωρίς ζύμωση, συμβολίζει κατάλληλα την ακηλίδωτη τελειότητα του αίματος του Σωτήρα.⁹

β. Βρώση και πόση. «Εάν δεν φάγητε την σάρκα του Υιού του ανθρώπου και πίνητε το αίμα αυτού, δεν έχετε ζωήν εν εαυτοίς. Όστις τρώγει την σάρκα μου και πίνει το αίμα μου, έχει ζωήν αιώνιον, και εγώ θέλω αναστήσει αυτόν εν τη εσχάτη ημέρα.» (Ιωάν. ζ'53,54).

Το να φάει κανείς τη σάρκα του Χριστού και να πει το αίμα είναι συμβολική γλώσσα για την αφομοίωση του Λόγου του Θεού μέσα από την οποία οι πιστοί διατηρούν επικοινωνία με τον ουρανό και είναι σε θέση να έχουν πνευματική ζωή. Ο Χριστός είπε: «Οι λόγοι τους οποίους εγώ λαλώ προς εσάς, πνεύμα είναι και ζωή είναι.» (Ιωάν. ζ'63). «Με άρτον μόνον δεν θέλει ζήσει ο άνθρωπος, αλλά με πάντα λόγον εξερχόμενον διά στόματος Θεού.» (Ματθ. δ'4).

Οι πιστοί τρέφονται από το Χριστό, τον άρτο της ζωής, συμμετέχοντας στο Λόγο της ζωής - τη Γραφή. Από αυτόν το Λόγο έρχεται η ζωοδότεira δύναμη του Χριστού. Με την τελετή της Κοινωνίας συμμετέχουμε στο Χριστό αφομοιώ-

15. Η θεία κοινωνία

νοντας το Λόγο Του με τη βοήθεια του Αγίου Πνεύματος. Για την αιτία αυτή το κήρυγμα του ευαγγελίου συνοδεύει κάθε Κυριακό Δείπνο.

Εφόσον ιδιοποιούμαστε τα ευεργετήματα της θυσίας του Χριστού διαμέσου της πίστης, το Κυριακό Δείπνο γίνεται κάτι περισσότερο από απλό αναμνηστικό γεύμα. Συμμετοχή στην τελετή της Κοινωνίας είναι μια αναζωογόνηση της ζωής μας με τη δύναμη του Χριστού, η οποία μας εξασφαλίζει τη χαρά. Με δύο λόγια, ο συμβολισμός δείχνει ότι «εξαρτόμαστε από το Χριστό για πνευματική ζωή, όπως συμβαίνει για την τροφή και πόση στη φυσική ζωή.»¹⁰

Κατά την τελετή της κοινωνίας «ευλογοούμεν» το ποτήρι (Α΄Κορ. ι΄16). Αυτό σημαίνει ότι όπως ο Χριστός ευχαρίστησε για το ποτήρι (Ματθ. κς΄27), έτσι και εμείς εκφράζουμε την ευγνωμοσύνη μας για το αίμα του Ιησού.

2. Κοινωνία ενωμένη με το Χριστό. Σε έναν κόσμο γεμάτο διαμάχες και διαιρέσεις, η ενωμένη συμμετοχή μας στις τελετές αυτές συμβάλλει στην ενότητα και στη σταθερότητα της εκκλησίας, αποδεικνύοντας την αληθινή επικοινωνία με το Χριστό και μεταξύ μας. Ο Παύλος είπε: «Το ποτήριον της ευλογίας το οποίον ευλογοούμεν, δεν είναι κοινωνία του αίματος του Χριστού; Ο άρτος τον οποίον κόπτομεν, δεν είναι κοινωνία του σώματος του Χριστού; Διότι εἰς ἄρτος, ἓν σῶμα εἴμεθα οἱ πολλοί, ἐπειδὴ πάντες ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτου μετέχομεν.» (Α΄Κορ. ι΄16,17).

«Αυτή είναι μια αναφορά στο γεγονός ότι ο άρτος της κοινωνίας τεμαχίζεται σε πολλά κομμάτια, τα οποία τρώγονται από τους πιστούς. Και καθώς όλα τα κομμάτια προέρχονται από το ίδιο καρβέλι, έτσι και όλοι οι πιστοί που μετέχουν στην τελετή της Κοινωνίας είναι ενωμένοι με Αυτόν του οποίου το κομμένο σώμα συμβολίζεται με τον κομμένο άρτο. Συμμετέχοντας στην τελετή αυτή, οι Χριστιανοί δείχνουν δημόσια ότι είναι ενωμένοι και ανήκουν στη μεγάλη οικογένεια, της οποίας κεφαλή είναι ο Χριστός.»¹¹

Όλα τα μέλη της εκκλησίας πρέπει να συμμετέχουν στη Θεία Κοινωνία, επειδή εκεί, διαμέσου του Αγίου Πνεύματος,

15. Η θεία κοινωνία

ο Χριστός συναντά το λαό Του και τους δραστηριοποιεί με την παρουσία Του. Πιθανόν ακόμη οι καρδιές και τα χέρια που τελούν την Κοινωνία να είναι ανάξια, και όμως ο Χριστός είναι εκεί για να υπηρετήσει τα τέκνα Του. Όσοι έρχονται με την πίστη τους προσηλωμένοι σε Αυτόν, θα ευλογηθούν πλουσιοπάροχα. Όλοι όσοι παραμελούν τέτοιες ευκαιρίες θεϊκών προνομίων, θα βγουν ζημιωμένοι. Γι' αυτούς πολύ ορθά μπορεί να λεχθεί: "Δεν είσθε πάντες καθαροί".»¹²

Αισθανόμαστε την ισχυρότερη και βαθύτερη έννοια της επικοινωνίας στην Τράπεζα του Κυρίου. Εδώ συναντιόμαστε σε κοινό έδαφος, με κατεδαφισμένα τα φράγματα που μας χωρίζουν. Εδώ κατανοούμε ότι ενώ στην κοινωνία υπάρχουν πολλά που μας χωρίζουν, στο Χριστό υπάρχουν όλα τα αναγκαία που μας ενώνουν. Καθώς διαμοίραζε το ποτήρι της Θείας Κοινωνίας, παρέδωσε στους μαθητές Του την καινή διαθήκη λέγοντας: «Πίετε εξ αυτού πάντες, διότι τούτο είναι το αίμα μου το υπέρ πολλών εκχυνόμενον εις άφεσιν αμαρτιών.» (Ματθ. κς'27,28, Λουκά κβ'20). Όπως η παλαιά διαθήκη επικυρώθηκε με αίμα θυσίας ζώων (Εξ. κδ'8), έτσι και η νέα διαθήκη επικυρώθηκε με το αίμα του Χριστού. Κατά την τελετή αυτή οι πιστοί ανανεώνουν την υπόσχεση πιστότητας στον Κύριό τους, αναγνωρίζοντας εκ νέου ότι αποτελούν μέρος αυτής της καταπληκτικής συνθήκης με την οποία, διαμέσου του Ιησού, ο Θεός ενώθηκε με την ανθρωπότητα. Όντας μέρος αυτής της συνθήκης, έχουν κάτι να εορτάσουν. Έτσι, το Κυριακό Δείπνο είναι και ανάμνηση και ευχαριστία της σφράγισης για την αιώνια διαθήκη της χάρης. Οι ευλογίες που λαμβάνονται, είναι ανάλογες με την πίστη των συμμετεχόντων.

3. Προσδοκία της Δευτέρας Παρουσίας. «Διότι οσάκις αν τρώγητε τον άρτον τούτον, και πίνητε το ποτήριον τούτο, τον θάνατον του Κυρίου καταγγέλλετε μέχρι της ελεύσεως αυτού.» (Α΄Κορ. ια'26). Η τελετή της Κοινωνίας συνδέει τον ενδιάμεσο χρόνο ανάμεσα στο Γολγοθά και στη Δευτέρα Παρουσία. Συνδέει το σταυρό με τη βασιλεία. Ενώνει το "ή-

15. Η θεία κοινωνία

δη” με το “ακόμη”, που είναι η ουσιώδης αντίληψη του κόσμου της Καινής Διαθήκης. Διατηρεί τη συνοχή της θυσίας του Σωτήρα και της Δευτέρας Παρουσίας Του - σωτηρία που εξασφαλίζεται και σωτηρία που πραγματοποιείται. Διακηρύττει ότι ο Χριστός είναι παρών διά του Αγίου Πνεύματος μέχρι να έρθει ορατός.

Η υπόσχεση του Χριστού «δεν θέλω πείναι εις το εξής εκ τούτου του γεννήματος της αμπέλου, έως της ημέρας εκείνης, όταν πίνω αυτό νέον μεθ’ υμών εν τη βασιλεία του Πατρός μου» (Ματθ. κς’29) είναι προφητική. Κατευθύνει την πίστη μας στη μελλοντική τελετή του δείπνου της Κοινωνίας με το Σωτήρα μας στη βασιλεία. Αυτή η μεγάλη εορτή γίνεται «εις το δείπνον του γάμου του Αρνίου». (Αποκ. ιθ’9).

Για την προετοιμασία αυτού του γεγονότος ο Χριστός έδωσε τις οδηγίες: «Ας ήναι αι οσφύες σας περιεζωσμένα και οι λύχνοι σας καιόμενοι. Και σεις όμοιοι με ανθρώπους οίτινες προσμένουσι τον κύριον αυτών, πότε θέλει επιστρέψει εκ των γάμων, διά να ανοίξωσιν ευθύς εις αυτόν όταν έλθη και κρούση. Μακάριοι οι δούλοι εκείνοι τους οποίους ελθών ο κύριος θέλει ευρεί αγρυπνούντας. Αληθώς σας λέγω ότι θέλει περιζωσθή και καθίσει αυτούς εις την τράπεζαν και υπηρετήσει αυτούς.» (Λουκά ιβ’35-37).

Με τους οπαδούς Του συγκεντρωμένους στο συμπόσιο, ο Χριστός θα εορτάσει το Δείπνο όπως είχε κάνει στην Ιερουσαλήμ. Για τόσο καιρό περίμενε αυτή την περίπτωση, και τώρα όλα είναι έτοιμα. Σηκώνεται από το θρόνο Του και προχωρεί για να υπηρετήσει. Θάμβος καταλαμβάνει όλους. Αισθάνονται τελείως ανάξιοι της τιμής που ο Χριστός τους προσφέρει. Διαμαρτύρονται λέγοντας: “Εμείς να υπηρετήσουμε!” Αλλά ο Χριστός ήρεμα επιμένει να καθίσουν στη θέση τους. «Ποτέ ο Χριστός δεν υπήρξε σ’αλήθεια μεγαλύτερος στη γη από εκείνη την αξιομνημόνευτη περίπτωση στο Κυριακό Δείπνο, όπου πήρε τη θέση ενός δούλου και ταπεινώσε τον εαυτό Του. Ποτέ ο Χριστός δεν είναι μεγαλύτερος στον ουρανό από ό,τι τη στιγμή που διακονεί τους αγίους Του.»¹³ Αυτή είναι η αποκορυφούμενη αναμονή

15. Η θεία κοινωνία

προς την οποία στρέφει την προσοχή μας το Κυριακό Δείπνο, η χαρά της μελλοντικής δόξας μέσα από την προσωπική συναναστροφή με το Χριστό στην αιώνια βασιλεία Του.

Όροι για τη Συμμετοχή. Δύο μεγάλες ιεροτελεστίες χαρακτηρίζουν τη χριστιανική πίστη - το βάπτισμα και το Κυριακό Δείπνο. Η πρώτη είναι η είσοδος στην εκκλησία και η δεύτερη τα ευεργετήματα εκείνων που είναι μέλη.¹⁴ Ο Ιησούς έκανε την Κοινωνία μόνο με εκείνους που ήταν οπαδοί Του. Οι έφηβοι συνήθως δε συμμετέχουν στις τελετές αυτές, εκτός αν είναι βαπτισμένοι.¹⁵

Η Γραφή διδάσκει ότι οι πιστοί επιτελούν αυτή την εντολή με το δέοντα σεβασμό προς τον Κύριο, διότι «όστις τρώγει τον άρτον τούτον και πίνει το ποτήριον τούτο αναξίως, ένοχος θέλει είσθαι του σώματος και αίματος του Κυρίου.» (Β΄Κορ. ια΄27). Η λέξη «αναξίως» συνίσταται «ή σε μια ανάξια διαγωγή (δείτε εδ. 21), ή σε έλλειψη ζωτικής και δραστήριας πίστης στην εξιλαστήρια θυσία του Χριστού.»¹⁶ Μια τέτοια στάση δείχνει έλλειψη σεβασμού προς τον Κύριο και μπορεί να θεωρηθεί απόρριψη του Σωτήρα και συμμετοχή στην ενοχή εκείνων που Τον σταύρωσαν.

Ακατάλληλη συμμετοχή προκαλεί τη δυσaréσκεια του Θεού. «Ο τρώγων και πίνων αναξίως, τρώγει και πίνει κατάκρισιν εις εαυτόν, μη διακρίνων το σώμα του Κυρίου.» (Α΄Κορ. ια΄29). Απέτυχαν να διακρίνουν μεταξύ κοινού γεύματος και των καθιερωμένων συμβόλων του εξιλαστηρίου θανάτου του Χριστού. Οι πιστοί δεν πρέπει να εκλάβουν την εντολή απλώς ως αναμνηστική τελετή ενός γεγονότος στην ιστορία. Είναι μεν αυτό, αλλά και περισσότερο. Είναι να θυμόμαστε τι στοίχισε η αμαρτία στο Θεό και τι οφείλει ο άνθρωπος στο Σωτήρα. Αποτελεί επίσης ένα μέσον να διατηρείται ζωντανά στη μνήμη το καθήκον του πιστού να δώσει δημόσια τη μαρτυρία για την πίστη του στον εξιλαστήριο θάνατο του Υιού του Θεού.¹⁷

Έχοντας υπόψη αυτή τη νοθεσία, ο Παύλος συμβουλεύει τον πιστό «ας δοκιμάζη εαυτόν» πριν να συμμετέχει

15. Η θεία κοινωνία

στο Κυριακό Δείπνο. (Α΄Κορ. ια΄28). Πριν να λάβουν μέρος, οι πιστοί πρέπει με προσευχή να κάνουν ανασκόπηση της χριστιανικής πείρας τους, εξομολογούμενοι τις αμαρτίες τους και αποκαθιστώντας τις διαταραγμένες σχέσεις.

Η πείρα των πρωτοπόρων Αντβεντιστών αποκαλύπτει τι ευλογία μπορεί να αποφέρει αυτός ο έλεγχος. «Όταν τα μέλη μας ήταν λίγα, η τελετή ήταν μια ευκαιρία πιο επωφελής. Ήδη από την Παρασκευή, κάθε μέλος της εκκλησίας προσπαθούσε να διευθετήσει οτιδήποτε θα συνέβαλε να το χωρίσει από τα αδέρφια του και από το Θεό. Ερευνούσαν τις καρδιές τους, προσεύχονταν ο Θεός να τους αποκαλύψει ανυποψίαστες αμαρτίες, εξομολογούντο ενδεχόμενες εμπορικές ατασθαλίες, ασύνετες λέξεις με βιασύνη ειπωμένες, υποθαλπόμενες αμαρτίες. Ο Κύριος ερχόταν κοντά, και έπαιρναν πολλή δύναμη και ενθάρρυνση.¹⁸

Αυτή η εξέταση είναι προσωπικό έργο. Άλλοι δεν μπορούν να το κάνουν, διότι ποιος μπορεί να διαβάσει την καρδιά ή να διακρίνει το ζιζάνιο από το στάχυ; Ο Χριστός, το παράδειγμά μας, απορρίπτει τον αποκλεισμό από το Δείπνο. Αν και ανοικτή αμαρτία αποκλείει τα πρόσωπα να συμμετέχουν στο Δείπνο (Α΄Κορ. ε΄11), ο Ιησούς ο ίδιος μοιράσθηκε το γεύμα με τον Ιούδα - εξωτερικά θεωρούμενος οπαδός, εσωτερικά όμως κλέφτης και προδότης.

Εκείνο που χαρακτηρίζει αυτούς που είναι κατάλληλοι να συμμετέχουν στην τελετή της Κοινωνίας είναι η κατάσταση της καρδιάς - πλήρης υποταγή στο Χριστό, πίστη στη θυσία Του, και όχι σε ποια εκκλησία ιδιαίτερα ανήκει. Κατά συνέπεια, οι πιστοί Χριστιανοί όλων των εκκλησιών μπορούν να συμμετέχουν στο Κυριακό Δείπνο. Όλοι καλούνται να συμμετέχουν συχνά στο μεγάλο αυτόν εορτασμό της καινής διαθήκης, και μέσα από αυτή τη συμμετοχή να δώσουν τη μαρτυρία τους ότι αποδέχονται το Χριστό ως προσωπικό τους Σωτήρα.

Βιβλιογραφία και Σχόλια

1. Δείτε Robert Odom, «The First Celebration of the Ordinance of the Lord's House», *Ministry*, Ιανουάριος 1953, σελ. 20. White, *Η Ζωή του Χριστού* σελ. 628-631.

2. Αυτόθι, 634.

3. Υπάρχει μια σχέση μεταξύ των βαπτίσματος και της Θείας Κοινωνίας. Με το βάπτισμα γίνεται κανείς μέλος της εκκλησίας, ενώ το νίψιμο των ποδών το κάνουν εκείνοι που είναι ήδη μέλη της εκκλησίας. Κατά την τελετή αυτή αρμόζει να διαλογισθούμε τις υποσχέσεις μας κατά το βάπτισμα.

4. Δείτε C. Mervyn Maxwell, «A Fellowship of Forgiveness», *Review and Herald*, 29-06-1961, σελ. 6,7.

5. Jon Dybdahl, *Missions: A Two-Way Street* (Boise, ID: Pacific Press, 1986), σελ. 28.

6. Αν και γενικά θεωρείται ότι στις Πράξ. κ'7 η έκφραση αναφέρεται στην τελετή της Θείας Κοινωνίας, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται στο θέσπισμα αυτό. Στο εδάφιο Λουκά κδ'35, αναφέρεται σε ένα συνηθισμένο καθημερινό γεύμα.

7. Με την προϋπόθεση ότι οι άνθρωποι στα βιβλικά χρόνια δεν μπορούσαν να διατηρήσουν το χυμό της σταφυλής για πολύν καιρό στο ζεστό κλίμα του Ισραήλ από τον τρύγο μέχρι το Πάσχα στην άνοιξη, θεωρείται ως δεδομένο ότι οι

15. Η θεία κοινωνία

Ιουδαίοι γιόρταζαν το Πάσχα με ένζυμο οίνο. Αυτή η προϋπόθεση είναι αδικαιολόγητη. Από την εποχή του αρχαίου κόσμου οι χυμοί διατηρούντο συχνά σε άζυμη κατάσταση για μακριές περιόδους με διάφορα μέσα. Μια από τις μεθόδους ήταν να συμπυκνώνουν το χυμό σαν σιρόπι με βράσιμο. Τοποθετημένος σε κρύο χώρο αυτός ο συμπυκνωμένος χυμός δεν υφίστατο ζύμωση. Απλώς διαλύοντάς τον με νερό είχαν έναν άζυμο «γλυκύ οίνο». Δείτε William Paton, *Bible Wines - Laws of Fermentation* (Oklahoma City, OK: Sane Press, n.d.) σελ. 24-41. Δείτε επίσης Χ. Α. Χριστοφορίδης, «More on Unfermented Wine», *Ministry*, Απρίλιος 1955, σελ. 34. Lael O Caesar, «The Meaning of Yayin in the Old Testament» (Unpublished M.A. Thesis, Andrews University, 1986), σελ. 74-77. White, *Η Ζωή του Χριστού* σελ. 628. Ο οίνος του Πάσχα μπορούσε επίσης να γίνει από σταφίδα F. C. Gilbert, *Practical Lessons From the Experience of Israel for the Church of To-day* [Nashville, TN: Southern Publ. Assn, 1972 έκδοση], σελ. 240,241).

8. Κάτω από αυτό το φως έχει σημασία που ο Χριστός απέφυγε να χρησιμοποιήσει τη συνηθισμένη λέξη οίνος, αλλά χρησιμοποίησε την έκφραση «γέννημα της αμπέλου» (Μάρκ. ιδ΄25). Ενώ ο οίνος μπορεί να αναφέρεται σε ένζυμο ή αζυμο οίνο, το γέννημα της αμπέλου αναφέρεται μόνο στον καθαρό χυμό - ένα σύμβολο που αρμόζει στο αίμα του Χριστού, ο οποίος ονομάζει τον εαυτό Του «η άμπελος η αληθινή» (Ιωάν. ιε΄1).

9. Η ζύμη επίσης προκαλεί τη ζύμωση στο χυμό της σταφυλής. Σπέρματα ζύμης εύκολα μεταφέρονται με τον αέρα ή τα έντομα στη φλύδα των σταφυλιών. Όταν τα τσαμιά συνθλίβονται, τα σπέρματα ανακατεύονται με το χυμό. Σε φυσιολογική θερμοκρασία τα κύτταρα της ζύμης πολλαπλασιάζονται γρήγορα, προκαλώντας ζύμωση (δείτε Martin S. Peterson, Arnold H Johnson εκδόσεις, *Encyclopedia of Food Technology* [Westport, CT: Avi Publishing Co, 1974], 2ος τόμος, σελ. 61-69. Αυτόθι, *Encyclopedia of Food*

15. Η Θεία Κοινωνία

Science [Westport, CT: Avi Publishing Co., 1978], 3ος τόμος σελ. 878).

10. Rice, *Reign of God*, σελ. 303.

11. *SDA Bible Commentary*, αναθεωρημένη έκδοση, 6ος τόμος, σελ. 746.

12. White, *Η Ζωή του Χριστού*, σελ. 632, 635.

13. M. L. Andreasen, «The Ordinances of the Lord's House», *Ministry*, Ιανουάριος 1947, σελ. 44,46.

14. White, *Evangelism* (Washington D.C.: Review and Herald 1946), σελ. .273.

15. Δείτε Frank Holbrook, «For Members Only» *Ministry*, Φεβρουάριος 1987, σελ. 13.

16. *SDA Bible Commentary*, αναθεωρημένη έκδοση, 6ος τόμος, σελ. 765.

17. Αυτόθι.

18. White, *Evangelism*, σελ. 274. *SDA Bible Commentary*, αναθεωρημένη έκδοση, 6ος τόμος, σελ. 765.

19. Η Γραφή δεν καθορίζει πόσο συχνά πρέπει να γίνεται η τελετή της Θείας Κοινωνίας (δείτε Α΄ Κορ. ια΄25,26). Οι Ανβεντιστές έχουν ακολουθήσει την εφαρμογή πολλών Διαμαρτυρομένων Εκκλησιών να έχουν αυτή την τελετή τέσσερες φορές το χρόνο. «Οι πρώτοι Ανβεντιστές πιστοί υιοθέτησαν το σχέδιο της τριμηνίας επειδή αισθάνθηκαν ότι επιτελώντας αυτό το θέσπισμα πιο συχνά, θα υπήρχε ο κίνδυνος του τυπικισμού κατά την ιερόπρεπη αυτή τελετή.» Φαίνεται να είναι μια μέση οδός ανάμεσα σε μια τελετή συχνά επαναλαμβανόμενη και σε μια τελετή μια φορά το χρόνο (W. E. Read, «Frecancy of the Lord Supper», *Ministry*, Απρίλιος 1955, σελ. 43).

.....

Όταν δε ήθελον να διατηρήσωσι το γλεύκος, το ενέκλειον στερεώς εις αγγείον εντός και εκτός πεπιεσμένον, ό ενέβαπτον εις ύδωρ ψυχρόν ή έθαπτον μέχρι του χείλους εις άμμον υγράν επί δύο μήνας περίπου, και ούτω το περιεχό-

15. Η θεία κοινωνία

μενον διετηρείτο άφθαρτον επί όλον το έτος δι'ό και εκαλείτο «αείγλευκος».

Λεξικόν Αρχαιολογίας Αλεξάνδρου Ραγκαβή

Και εδώ υπάρχει το ρήμα εμβάπτω, που σημαίνει βυθίζω, εξ ού και το βάπτισμα.